Norsk Folkehjelp
Fagbevegelsens solidaritetsorganisasjon

Cuba og El Salvador
NNN
Statusrapport 2021/2022

TAKK FOR SOLIDARITETSSAMARBEIDET

Vi ønsker å rette en stor takk til Norsk Nærings- og Nytelselsesmiddelarbeiderforbund (NNN) for støtten til Norsk Folkehjelps arbeid i El Salvador og på Cuba. Vi har det samme verdigrunnlaget, og dette er viktig for å kunne nå de målene vi setter oss og for å oppfylle vår visjon *Solidaritet i praksis*.

I El Salvador er president Nayib Bukele populær, men han kritiseres også for ikke å respektere demokratiet, samt for massive kutt til kommunebudsjettene.

I mars innførte president Bukele unntakstilstand med begrunnelsen at gjengkriminaliteten skal bekjempes for å gjøre landet tryggere. Mange kriminelle har blitt fengslet, men samtidig har en annen frykt vokst fram – frykten for å plutselig bli arrestert uten grunn og forsvinne i fengselssystemet uten at pårørende vet hva som skjer.

Menneskerettighetsorganisasjonene uttrykker bekymring over at uskyldige blir arrestert, og mener at arrestasjonene har lite med gjengvold å gjøre. Unntakstilstanden har blitt fornyet flere ganger og varer fortsatt.

Et viktig tema for flere av Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere er vold, og særlig vold mot kvinner. Ifølge den interamerikanske kommisjonen for menneskerettigheter (IACHR) fortsetter El Salvador å være landet med det høyeste antallet drap på kvinner i Latin-Amerika. Drapene blir ofte ikke etterforsket.

Norsk Folkehjelps partnere gjør en betydelig innsats for sårbare grupper, men handlingsrommet for sivilsamfunnet blir stadig mer innskrenket. Faren for at presidentvalget i februar 2024 vil foregå i en politisk situasjon med grove brudd på menneskerettighetene og et demokrati i tilbakegang, er stor.

På Cuba er noen av våre partnerorganisasjoner engasjert i å styrke både jordbrukskooperativer og andre typer kooperativer, som for eksempel entreprenører innenfor søm, transport eller omsorg. Andre partnere er opptatt av å fremme desentralisering og politisk deltakelse. Regjeringen har nå bedt om et samarbeid med Norsk Folkehjelps partnere Martin Luther King Jr. Memorial Centre (CMLK) og det nasjonale nettverket av Popular Educators (NPEP) om opplæring i deltakende beslutningsprosesser for ledere i staten og i det kubanske kommunistpartiet (CCP).

Det er fremdeles usikkert hva interessen fra regjeringen vil føre til, men det kan tolkes som et signal om at regjeringen prøver ut former for relasjoner med befolkningen som er mindre toppstyrt.

Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere i begge land gjør en stor innsats for en rettferdig fordeling av makt og ressurser og for å styrke demokratiet. Takket være bidraget fra NNN er vi bedre rustet til å stå sammen med dem i denne kampen. Tusen takk for støtten!

Henriette Killi Westhrin
generalsekretær, Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, sanitet og redningstjeneste, humanitær mine- og eksplosivrydding og flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 15 000 medlemmer i Norge, og 2300 ansatte i 31 land.

NORSK FOLKEHJELP I EL SALVADOR OG PÅ CUBA

I El Salvador har fraværet av en tradisjonell politisk opposisjon ført til at folkebevegelser og sosiale organisasjoner som Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere har blitt en enda viktigere kritisk stemme. På Cuba er våre partnerorganisasjoner viktige aktører for demokratiutvikling.

I El Salvador står kvinne- og ungdomsorganisasjoner, fagforeninger, bondeorganisasjoner og LGTBI-bevegelsen sammen mot urettferdighet og naturødeleggelser, og mot korrupsjon og vold mot kvinner.

Våre partnere kjemper for demokrati og rettferdig fordeling, for retten til vann og jord, og for menneskerettigheter, likestilling og kvinners rettigheter. En viktig del av kampen er å hindre at internasjonale selskaper får tillatelse til gruvedrift som ødelegger naturen, og at vannressursene blir privatisert.

Regjeringens propaganda- og kommunikasjonskapasitet, samt krisen i den politiske opposisjonen, er hovedårsakene til at regjeringen beholder makta. Dette understreker viktigheten av å styrke uavhengige medier.

METODER FOR FOLKEOPPLYSNING

På Cuba har Norsk Folkehjelps partnere i mange år jobbet for økt desentralisering og holdt kurs i deltakende metoder for offentlig ansatte på lokalt nivå. De har høstet anerkjennelse lokalt, men inntil nylig har nasjonale myndigheter og statlige medier vist liten interesse. Den alvorlige økonomiske krisa og den sosiale mobiliseringen i 2020 og 2021 endret situasjonen.

Våren 2022 ble Norsk Folkehjelps partner CLMK invitert av regjeringen til å besøke lokalsamfunn på bygda og sårbare nabolag i byene for å delta i samtaler mellom myndigheter og representanter for sivilsamfunnet. De deltok også i intervjuer i fjernsyn og i trykte medier.

Utgitt av: Norsk Folkehjelp
Trykk: LO Media
Layout og tilrettelegging: Kirsti Knudsen og Anne Vines
Foto: Norsk Folkehjelp

LOKAL MAT GIR GOD HELSEEFFEKT

– Jeg ser på meg selv som forsvarer av moder jord. Vi lærer å jobbe med jorda på en bærekraftig måte, vi lærer å så, stelle plantene og høste, men vi lærer også om likestilling, helse og hvordan vi kan bygge et demokratisk og rettferdig samfunn.

Rosa Lilian Lopez Rivas (37), kalt Rosi, bor i Las Vueltas i Chalatenango i El Salvador. Hun er styremedlem og kvinnepolitiske leder i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon CCR. Matsuverenitet står helt sentralt i arbeidet Rosi og CCR gjør på landsbygda.

– Vi vil vise den viktige rollen kvinner har i matproduksjon, gjennom arbeid på åkeren og i hjemmet. Dette er ofte ikke anerkjent, sier hun.

For Rosi handler det om å mobilisere kvinnelige småbrukere for likestilling, mer klimavennlig og bærekraftig produksjon, bedre helse og utvikling av lokalsamfunn.

– Vi vil avlære dårlig ernæring i praksis. For eksempel, i stedet for at kvinnene drar på butikken og kjøper Coca Cola som drikke til familiens lunsj, kan de lage en fersk jus av mango fra treet de har utenfor huset sitt. Når det du spiser og drikker er sunt og næringsrikt, får du mer energi og produserer mer.

Kvinnene i Chalatenango dyrker tomater og agurker, chaya (trespinat), jordbær og ingredienser til hjemmelagde *pupusas*, supper eller andre måltider. De dyrker også krydder og andre produkter som styrker folkehelsa.

Rosa Lilian Lopez Rivas plukker grønnsaker fra felleshagen til organisasjonen CCR. De skal brukes på seminar med kvinnelige småbrukere.

CCR – Foreningen av lokalsamfunn for utvikling av Chalatenango

CCR er en regional sosial organisasjon med 113 samfunnsstyrer som arbeider for bygdeutvikling og forsvar av naturressurser i Chalatenango. Norsk Folkehjelps partner siden 2007. Organisasjonen ble opprettet for å bistå når flyktningene skulle få komme hjem til El Salvador fra Honduras. Det var avgjørende å ha en organisasjon som var aktiv i returneringen av flyktningene. CCR organiserte grunnleggende hjelp til bolig og mat, men ble etter hvert også en viktig aktør for å organisere og styrke lokalsamfunnene i området. I de senere årene har de jobbet for retten til vann, mot gruvedrift, for menneskerettigheter og ulike lokale initiativ på landsbygda, samt likestilling og kvinnerettigheter. Skoleringsopplegget står sentralt i hvordan de organiserer folk i lokalsamfunnet, og er en politisk skole for ungdom og kvinner. Som resultat har mange kvinner har tatt politisk makt i ettertid, i kommunestyrer eller som ordførere.

VANN MER VERDT ENN GULL

Det politiske engasjementet til Rosi handler om å stå sammen mot urett og ødeleggelse av naturen.

– Vi tar vare på naturen. Vi har sett at trær har blitt revet opp og at de har flyttet fjell, bare for å generere profitt til kapitalistene. Vi står i en konstant kamp for å beskytte territoriene, sier Rosi, og forteller om en kamp om naturressursene som de vant:

– I 12 år kjempet vi mot etablering av en gullgruve i området her som ville betydd ødeleggelse av natur og forurensning av elvene, og 29. mars 2016 vant vi! Da ble gruveforbudsloven vedtatt. Hvis gruven hadde blitt noe av, ville den ha ødelagt økosystemet, flora og fauna. Maskinene ville ha kommet fra andre land, og vi ville ha fått mer vold, prostitusjon og fattigdom. Selskapet ville bygge parker, skoler og gater for å gi noe tilbake, men vi mente at kostnaden og skadene ville vært større. Folk ville ikke ha det. Vannet er mer verdt enn gullet. Vannet er livet!

FAKTA OM EL SALVADOR

Styreform: **Republikk**
Hovedstad: **San Salvador**
Offisielle språk: **Spansk**
Flateinnhold: **21 041 km²**
(Norge: 385 000 km²)
Folketall: **6,5 millioner**
Religion: **Katolikker (50 %), protestanter (36 %)**
BNP pr. innbygger: **8100 USD**
(Norge: 72 000 USD)
Gjennomsnittsalder: **27,7 år**
(Norge: 39,5 år)
Forventet levealder: **75,3 år (Norge: 82 år)**
Fødselsrate: **17,8 pr. tusen (Norge: 12)**

Kilde: CIA World Factbook

Kvinner i CCR er samlet for skolering og erfaringsdeling om bærekraftig jordbruk og likestilling.

BENITOS MIRAKEL

– Jeg kaller gården min for Milagro – mirakel – fordi det *er* et mirakel at jeg har fått dette til. Ingen trodde at jeg kunne dyrke noe på denne jorda, sier den kubanske bonden Benito Ramírez Vigil.

Da Benito kjøpte eiendommen i provinsen Artemisa, trodde mange i hjembyen hans at han var blitt gal. Jorda lå brakk og var overgrodd med marabú – en plante som ble importert fra Afrika til Karibia på 1800-tallet, og som har utviklet seg til busker og trær som kan bli opptil ti meter høye.

Benito ignorerte advarslene fra naboene, og satte i gang med å rydde jorda. Det første han sådde var rotfrukten taro. Så fortsatte han med kaffe og en rekke andre nytteplanter – alt ved hjelp av metoden agroøkologi.

– Agroøkologi for meg er å ta vare på jorda gjennom å forstå hva jorda er og hva den trenger, forteller han.

Metoden er basert på en helhetlig tankegang som ivaretar og beskytter mikroorganismer, planter, dyr, jordsmonn, mennesker, miljø og klima mot langsiktige skadevirkninger.

– På gården min dyrker jeg blant annet bananer, sitroner, appelsiner, guava, kokosnøtter, epler, avokado, mango og kaffe, sier Benito.

Mot alle odds har Benito Ramírez Vigil klart å utvikle et fruktbart område på et sted ingen trodde det var mulig.

Benito Ramírez Vigil dyrker nok til at han både kan forsørge familien og selge produktene videre.

NATURENS EGNE RESSURSER

Benito Ramírez Vigil er med i Young Agroecologists Group, en bevegelse for personer under 35 år. Her deler de erfaringer og informasjon om agroøkologi.

– Ikke minst er dette en god måte å drive skadedyrbekjempelse på. Sammensetningen av avlingene, med et mangfold av planter, øker produktiviteten og styrker deres forsvar mot sykdom og skader, uten å bruke giftige midler, sier han.

År etter år har Benito økt arbeidet med jordvern, med gode resultater. Han har for eksempel utvidet kaffeplantasjen sin flere ganger.

– Den første kaffeavlingen ga fem bokser, nå høster jeg nok til å fylle nesten to hundre. Neste år planlegger jeg å produsere enda mer og for salg, forteller han.

Det er Norsk Folkehjelps samarbeidspartner ACTAF (Cuban Association of Agricultural and Forestry Technicians) som står bak et større prosjekt for å gi småbøndene i Artemisa-provinsen kunnskap om agroøkologi og bærekraftig landbruk. Dette og andre ACTAF-prosjekter har vært støttet av Norsk Folkehjelp siden 2007.

FAKTA OM CUBA

Styreform: **Republikk**
Hovedstad: **Havanna**
Offisielle språk: **Spansk**
Flateinnhold: **110 880 km²**
(Norge: 385 000 km²)
Folketall: **11 millioner**
Religion: **Katolikker 85 %**
BNP pr. innbygger: **12 300 USD**
(Norge: 72 000 USD)
Gjennomsnittsalder: **42,1 år**
(Norge: 39,5 år)
Forventet levealder: **79,6 år**
(Norge: 82 år)
Fødselsrate: **10,1 pr. tusen (Norge: 12)**

Kilde: CIA World Factbook

ENGASJER DEG

Du kan støtte samarbeidsprosjektet mellom Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund og Norsk Folkehjelp ved å bruke kontonummer 9001 08 76000.

FÅ INFORMASJON

For spørsmål og informasjon, kontakt NNN v/Bente Birkeland, tlf.: 900 51 026/ bente.birkeland@nnn.no eller Norsk Folkehjelp v/Lena Fiske, tlf.: 92 89 13 65/ e-post: lefi@npaid.org.

FØLG OSS

Facebook.com/folkehjelp
twitter.com/norskfolkehjelp
www.folkehjelp.no
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf.: 22 03 77 00